

Н.І. Муліна,

к. пед. н., доцент

Сумський державний університет, м. Суми

З ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СУМДУ

Вступ. Мета цієї статті – в межах традиційного визначення дистанційного навчання (ДН) запропонувати варіанти дистанційних курсів іноземної мови для студентів різних форм навчання, визначити деякі підходи до розподілу навчального матеріалу у відповідності до типу курсу тощо. Крім того, ґрунтуючись на власному досвіді роботи в дистанційному середовищі із студентами різних форм навчання, окреслити проблеми, вирішення яких допоможе підвищити якість та ефективність ДН.

Дистанційне навчання та варіанти дистанційних курсів іноземної мови. ДН, яке практично стало повноправною формою навчання у багатьох країнах світу, зокрема таких як США, Великобританія, Австралія, Німеччина, Голландія та ін., останнім часом набуває широкого розповсюдження на теренах України. Традиційне тлумачення ДН зводиться до констатації відсутності безпосереднього та безперервного керівництва з боку викладача роботою студентів в аудиторії (приміщеннях навчального закладу). Проте навчальний заклад планує, здійснює навчання та керує ним [1]. ДН набуло признання як форма освіти завдяки механізму чіткого відокремлення його від інших форм за рахунок таких чинників:

- існування фізичної віддаленості студента і викладача (на відміну від навчання "віч-на-віч");
- вплив навчального закладу (на відміну від самоосвіти);
- використання технічних засобів, а саме інформаційно-комп'ютерних технологій (Інтернету, електронної пошти, комп'ютерних конференцій, чатів), які об'єднують викладача та студентів і передають зміст навчання;

- забезпечення двосторонньої комунікації між учасниками навчального процесу;
- можливість періодичних зустрічей між учасниками навчального процесу з різними цілями;
- участь у індустріалізованій формі освіти [2].

З огляду на значне збільшення кількості Інтернет користувачів взагалі та серед студентів зокрема, та з поширенням використання Інтернету для навчальних цілей, можна стверджувати про взаємопроникнення різних форм освіти: очної, заочної та дистанційної, яке супроводжується взаємозбагаченням, підвищенням ефективності та якості навчання.

Отже, цілком очевидно, що існує декілька варіантів дистанційних курсів іноземної мови. По-перше, так звані "чисті" ("pure") дистанційні курси, в яких протягом навчання організується робота студентів з усіх видів мовленнєвої діяльності в дистанційному середовищі. Безпосередня зустріч викладача із студентами в такому випадку відбувається не частіше одного разу на навчальний рік або наприкінці навчального курсу з метою безпосереднього засвідчення результатів навчання шляхом тестування, проведення екзамену, співбесіди, іншого виду контролю знань, навичок і вмінь.

Другий варіант – це дистанційні курси іноземної мови включеного типа [3] (англ. "sandwich", "hybrid"), в яких дистанційні періоди самостійної роботи студентів чергуються з аудиторними заняттями традиційного вигляду. Такі дистанційні курси можна розглядати як різновид організації очної форми навчального процесу.

Дистанційні курси іноземної мови включеного типа, на нашу думку, доцільно розділити на дві великі узагальнюючі групи: дистанційні курси, які використовують протягом обов'язкового курсу навчання (essential course), та дистанційні курси для факультативного вивчення (optional course).

Виділення цих груп ми здійснюємо за критеріями: відповідність цілям навчання, повнота викладення, різноманітність видів роботи, тривалість, співвідношення індивідуальної і

корпоративної роботи в межах курсу, співвідношення тривалості дистанційного періоду роботи і аудиторних занять.

Підходи до розподілу навчального матеріалу у відповідності до типу курсу. Очевидно, що тип дистанційного курсу зумовлює підбір навчального матеріалу. Як зазначалося вище, чисті дистанційні курси іноземної мови включеного типу є найбільш повними і містять завдання для формування лексичних і граматичних навичок і вмінь в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Дистанційні курси, які використовують протягом робочого курсу навчання студентів очної форми, наближені до автоматизованих навчальних програм для навчання мови за комп'ютерної підтримки (CALL – Computer Assisted Language Learning). Вони часто націлені на формування конкретних навичок і вмінь, закріплення матеріалу, який вивчається в аудиторії, є стислими, лаконічними, нетривалими. В них превалює індивідуальна робота студентів, а корпоративні завдання найчастіше носять характер проектів. Логічно, що такі дистанційні курси спрямовані на формування навичок і вмінь писемних видів мовленнєвої діяльності та підготовку до усного спілкування в аудиторії. Сюди слід віднести вправи для навчання різних видів читання, орфографії, формування граматичних і лексичних навичок письма, вмінь написання письмових повідомлень різного виду.

Дистанційні курси факультативної групи є часто спрямованими на вивчення іноземної мови для спеціальних (професійних) цілей, наприклад, в групах аспірантів. Вони розраховані на тривалі дистанційні періоди з короткими очними сесіями аудиторної роботи. Такі курси є більш повними, містять різноманітні види роботи. Крім безумовного повного комплексу вправ для формування навичок і вмінь писемного мовлення, такі курси включають підготовчі вправи для формування навичок і вмінь усного мовлення, як говоріння, так і аудіювання.

Дистанційні курси факультативної групи в порівнянні з вищезазначеними мають більшу кількість корпоративних завдань. Результати спільної роботи по телекомунікаційних мережах докладають, як правило, під час аудиторних занять.

Хоча студенти очної форми навчання мають змогу регулярно зустрічатися з викладачем, навіть короткі дистанційні курси забезпечуються оперативним зворотним зв'язком з викладачем у електронній формі.

Висновки. Проблеми дистанційного навчання. Досвід роботи в дистанційному середовищі із студентами різних форм навчання дозволив нам дійти ряду висновків.

ДН є перспективною формою організації навчального процесу, в якому міститься значний потенціал для вдосконалення освіти. Зокрема ДН цікаве для студентів, сприяє зростанню мотивації вивчення іноземної мови. Для викладачів воно дає змогу позбавитися великої кількості паперової роботи, зосередити свою увагу на креативній складовій навчального процесу.

Натомість досвід вказує на існування окремих проблем, одна з яких полягає у тому, що студенти різних форм навчання виказують неоднакову активність у роботі конференцій, чатів та інших видів комунікативної діяльності в режимі реального часу. Фактор особистого знайомства виявляється таким, що суттєво впливає на даний вид діяльності. Так, студенти денної форми навчання в дистанційних курсах включеного типа беруть більш активну участь у опосередкованому спілкуванні "студент-студенти", ніж ті, які навчаються в чистих дистанційних курсах.

Розробка психологічних рекомендацій та методів щодо активізації комунікативної діяльності студентів у дистанційному середовищі дозволить підвищити якість та ефективність ДН.

Список літератури

1. Homberg B. Distance Education: A Survey and Bibliography. – L.: Kogan Page, 1977. – P. 9.
2. Keegan D. On Defining Distance Education // Distance Education. – 1980. – Vol.1. – P.13-36.
3. Муліна Н.І. Включене дистанційне навчання англійської мови студентів вищих технічних закладів освіти: побудова курсу, методика навчання та результати // Іноземні мови. - 2000. - №2. - С. 27-30.